

Halos wala tay nahibaw-an sa kinabuhi ni Pedro, ang Apostol, sukad sa konsilyo sa Jerusalem, sa tuig 49 (tan-awa ang Mga Buhat 15) hangtod sa pagsulat ini, sa mga tuig 64. Piho nga miadto siya sa Roma. Isip pangulo sa tibuok simbahan, sama ni Pablo, kinahanglang moadto siya sa ulohan sa Romanong kalibotan bisag lahi ang katuyoan.

Gitatud-an sa karaan na kaayong tradisyon nga gipatay siya sa panglutos ni Nero sa tuig 66. Ug gilubong sa kabuntoran sa Vaticano.

Ang mga pagsusi nga gihimo sa nangaging katuigan makapakitag timailhan, sama sa lubnganan ug mga bukog nga may nagkalainlaing timaan. Napiho ni nga iya ni Apostol Pedro, ang unang Bato sa simbahan.

Gipadala ni gikan sa Roma sa hapit na siya patyon. Wala ni Pedro ang kahait sa salabotan ni ang gasa sa mga pulong ni Pablo. Hinunoa, pinaagi sa yanong pinulongan gisulatan niya ang mga Kristyano sa Asia diin nagsugod ang panglutos. Lahi ni Pablo wala niya tagda ang pagtin-aw o pagpanalipod sa pagtoo. Nangingkamot siya pagdasi sa mga magtotoo nga

nag-antos pinaagi sa pagpakita nila sa mga sanglitanan ni Cristo ug pagpatin-aw sa mga sangpotanan sa bunyag.

Ining sulata, ang tanan gikan sa 1:3 hangtod sa 3:7 dinasig sa seremonyas sa bunyag sa unang Simbahan: ang mga awit, wali sa rito ug sa kinabuhing Kristohanon. Alang ni Pedro, ang labi ning maayo nga paagi pagpahinudom sa mga magbabasa sa Kristohanon nilang kahimtang.

Ang kataposan sa sulat nagsulti nga si Pedro nagsulat ni Silvano, nga natinun-an ni Pablo. Makita ni sa sinugdan sa mensahe. Susama sab ang gihisgotan sa mga sulat ni Pablo.

1 ¹Gikan ni Pedro, apostol ni Jesu-Cristo, alang sa mga Judio nga nanimuyo gawas sa kaugalingong yuta ug nakatagkatag sa Pontus, Galacia, Capadocia, Asia, ug Bitinia; ²alang sa gitawag sa Diyos nga Amahan sumala sa iyang plano ug gibalaan sa Espiritu aron mosunod ni Cristo Jesus ug nahugasan sa iyang dugo: Madugangan unta ang grasya ug kalinaw diha ninyo.

Gilwas na mo

³Dayegon ta ang Diyos, ang amahan sa atong Ginoong Jesu-Cristo, tungod sa iyang kaluoy. Sa pagkabanhaw ni Cristo Jesus sa minatay, gitagan ta niyang bag-ong kinabuhi ug pagla-

om sa pag-ambit sa kinabuhing malungtaron human sa kamatayon, ⁴sa sala ug sa tanang lumalabay. Kining kabilina giampingan sa kalangitan alang ninyo. ⁵Kay ang gahom sa Diyos maghimo ninyong matinud-anon hangtod nga mabutyag ang kaluwasan sa kataposang mga adlaw. ⁶Adunay hinungdan sa kalipay, bisag sa usa ka panahon, sulayan mo pag-ayo. ⁷Hinunoa, ang inyong pagtoo sulayan daw bulawan sa hudno. Apan ang bulawan molabay lang. Ang pagtoo nga mas bilhon kaayo, sa kataposan magdalag pagdayeg, himaya, ug dungog inigpakita na ni Cristo Jesus.

⁸Wala pa siya makita, apan nahi-

gugma na mo niya. Mitoo na mo bisag wala pa siya makita. Busa, nakatagamtam mog langitnong kalipay nga dili matukib sa mga pulong, ⁹kay nakab-ot ang katuyoan sa pagtoo: ang kaluwasan sa kalag.

¹⁰Mao ni ang kaluwasan nga madasigong gipangita sa mga propeta. Gitagna nila kaniadto ang grasya sa Diyos alang ninyo. ¹¹Apan igo lang sila sa pagsusig kanus-a ang Espiritu ni Cristo nga diha na nila mipadayag sa panahon ug sa kahigayonan: Ang mga pag-antos ni Cristo ug sa nagsunod nga kahimayaan.

¹²Gipadayag nga nagbudlay sila dili lang alang sa kaugalingon kondili, alang pod ninyo. Busa, ining mga adlaw, human mapadala ang Espiritu Santo gikan sa langit, gitudloan mo sa mga magwawali sa Ebanghelyo ining mga misteryo nga bisan ang mga anghel nangandoyng makakita.

Pagkabalaan

• ¹³Busa, andama ang inyong Espiritu. Pagbantay, uban ang malaomong pagsalig sa grasya nga madawat kon magpakita na si Cristo Jesus. ¹⁴Sama sa masulondong kabataan, ayawg balik sa naandang pagkinabuhi nga gitugyan sa binuangbuang ug kahilayan. ¹⁵Sunda ang nagtawag ninyo. Ingon nga balaan siya, kamo sab, balaana ang inyong kaugalingon sa tanang lihok. ¹⁶Kay ang Kasulatan

ang-ingon: “Pagpakabalaan, kay ako Balaan.”

¹⁷Nagtawag mo sa Amahan nga walay gipinig tali sa mga tawo. Maghukom siya sa matag usa sumala sa binuhatan. Busa, pahimusli pag-ayo kining mga tuiga nga naa mo sa langyawng yuta. ¹⁸Hinumdomi nga giluwes mo sa inyong ginikanan sa pagkinabuhing way hinungdan. Dili sa bulawan o plata, ¹⁹apan sa bililhong dugo sa karnero nga way buling ug mansa. ²⁰Ang Diyos nga nakaila na ni Cristo sa wala pa ang kalibotan, mopadayag niya diha ninyo sa kataposang mga adlaw. ²¹Pinaagi niya, nagtoo mo sa Diyos nga nagbanhaw niya sa minatay ug mihimaya niya. Sa ingon, isalig unta ninyo sa Diyos ang tanang pagtoo ug paglaom.

²²Sa pagsunod sa kamatuoran, nanghinlo mo sa kalag diin naggikan ang tinuod nga gugma alang sa kaigsoonan. Busa, paghigugmaay sa usag usa, sa tibuok kasingkasing. ²³Kay gipakatawo mog usab, dili sa binhi nga madunot kondili, sa tunhay, sa Diyos nga nagpuyo ug nagpabilin hangtod sa kahangtoran. ²⁴Kay nasulat: “*Ang tanang karne sagbot, ug ang himaya ini sama sa kabulakan sa banika. Ang sagbot malaya ug ang bulak malarag. Apan ang Pulong sa Diyos molungtud hangtod sa hangtod.*” Mao ni ang Ebanghelyo nga gidala kaninyo.

• **1.1** Kining tudlinga posibleng gikan sa wali sa pangulo sa Kristohanong katilingban, nga gipahinungod sa mga hamtong nga bag-o pa lang nabunyagan. Niadtong panahona, gipalabi sa mga tawo ang ilang kaluwasan human sa kamatayan. Alang sa nabunyagan, ang mga apostol naghigot sa *kabilin sa Diyos* nga giga-hin alang nila; ug nadaog ni Cristo sa pagkabanhaw: ... *sa sala ug sa tanang butang nga lumalabay* (b. 4).

Apan ang bag-ong gibunyagan nasayod nga ang Kristohanong pagtoo gihulga ug gilutos. Ang paghangyo nga mabunyagan sila nagpasabot nga nagtahan sila kang Cristo sa kinabuhi.

Wala pa nimo... (b. 8). Ang paglaom, ang gugma kang Cristo: ang tulo ka birtud (o gahom) nga nagtukmud sa mga Kristiyano – nag-uban ni.

Nakab-ot ni Cristo ang iyang himaya pinaagi sa mga pag-antos. Ang Kristiyano nagsubay sa samang dalan ug nasayod na sila sa tinuod nga kalipay taliwala sa mga pagsulay.

• **13.** Napalambo ang makatarongang sangpotanan sa bunyag. Dili na ta makaatras; ang pagtugyag balik sa kadaotan sa kalibotan nagpasabot og pagtugyan sa kaulipan diin giluwes ta ni Cristo pinaagi sa iyang dugo.

22-25: Dinhi giila nato ang “pagkatawo pag-usab, pagkatawo gikan sa kahitas-an,” nga gisulti ni Jesus kang Nicodemo, Juan 3:9.

Ang mosunod mao ang tawag sa hingpit nga pagkinabuhi: wala mahikot sa mga butang karon kondili, madasigong nagpuyo sa mapuslanon ug balaang kinabuhi atubangan sa Diyos, bugti sa nautang Niya.

Si Cristo ang bato ng sukaranan

2 • ¹ Busa, biyai ang tanang daotan ug panglingla, ang kamaot, kasi-na, ug tanang klase sa libak.

² Sama sa bata nga bag-ong nahi-mugso, pangitaa ang lunsayng gatas – sa Pulong – nga makatabang nimo pagtubo ug pagkab-ot sa kaluwasan.

³ Wala ka ba makatagamtam sa kaayo sa Ginoo?

⁴ Ang bato siyang buhi nga gisalindot sa katawhan, apan ang Diyos nagpili niya. Bililhon ni alang sa Ginoo.

⁵ Sa pagduol ninyo, nabuhi mong bato nga gitukod sa espirituhanong templo: balaang katilingban sa kaparian nga naghalad og espirituhanong sakripisyo nga nakapahimuot sa Diyos pinaagi ni Cristo Jesus. ⁶ Nag-ingon ang Kasulatan: “*Tan-awa, nagbutang ko sa Sion og pinili ug bililhong bato nga sukaranan. Ang motoo niya dili makawang.*”

⁷ Dungog ni alang ninyo nga mitoo. Sa dili matoohon, *ang bato nga gisalindot sa magtutukod nabato nga sukaranan.* ⁸ *Bato ni nga kapandolan, ang batong lag-it nga nakapukan sa katawhan nga mapandol sa pagsalik-*

• **2.1** Duha ka pulong ang lig-ong migula: bato ug pari. Nagpadayag ni unsa ang bag-ong Kristyanos.

...*nabuhi mong bato...* (b. 5). Ang Ginoo mao ang bato nga migimaw, ang dili makakita o makabantay niya, madugmo (Is 8:14). Masabot pod ni nga si Jesus mao ang bato nga gisalikway sa mga magtutukod, apan nalig-on nga pundasyon sa bag-ong balay: ang bag-ong katawhan sa Diyos, ang Simbahan (Is 28:16, Slm 118:22). Ug ang mga Kristyano mao ang mga bato ini: mga buhing bato, kay ang matag usa nakaambit man sa kinabuhi sa Diyos, ug aktibog papel sa Simbahan, ang lawas ni Cristo (Ef 4:12-16).

...*balaang katilingban...* (b. 5). Aron masabtan ni, basahan ta ang gisulti sa Ginoo kang Moises sa Exodo 19:5. Ang Diyos mihukom nga manaa siya sa kalibotan ug magbag-o sa kasaysayan pinaagi sa katawhan nga iyang giangkon, ang Israel. Apan, giingnan ta ni Pedro: ang tinuod nga katawhan sa Diyos dili ang Israel, nga wala moila ni Cristo kondili, kamo, ang katawhan sa Diyos.

Kita, nga nabunyagan, wala magtukod og laing relihiyon: kita lang ang katawhan sa Diyos, gamay nga pundok ug igapatubo sa kalibotan.

Mga pari ta, dili kay kanunay tang nag-ampo

way nila sa Pulong. Apan natuman ang plano sa Diyos.

⁹ *Mga pinili mong kaliwat, katilingban sa kaparian-kaharian; nasod nga gibalaan; katawhang gihimo sa Diyos nga iyaha aron mosangyaw sa iyang mga katingalahan.* Kay gitawag mo gikan sa kangitngit ngadto sa kaugalingong kahayag. ¹⁰ *Kanhi, dili mo katawhan, apan karon katawhan na mo sa Diyos; wala makadawat sa iyang kaluoy, apan karon gihatagag kaluoy.*

Pagkinabuhi nga dili salawayon

• ¹¹ Pinangga kong mga igsoon, samtang mga langyaw mo ug binihag, awhagon tamo sa dili paglungang sa hakog nga kahilayan nga nakigbisog batok sa kalag. ¹² Pagpuyog hingpit nga kinabuhi taliwala sa mga pagano. Kon pasanginlan mog bakak o daotan, makit-an unta nila ang tarong nga binuhatan. Maghimaya sila sa Diyos sa adlaw nga moanha siya.

¹³ Tungod ug alang sa Diyos, tahora ang tawhanong gahom: ang kinatasang awtoridad, ¹⁴ ang gobernador isip pinadala aron pagsilot sa nagbuhat og daotan, ug pagdasig sa nagbuhat og

kondili, kay ang kahulogan ini mao: ang makabutang sa kaugalingon sa piligro tungod sa pagpakigsuod sa Diyos. Kitay gihimong responsabli sa misyon sa pag-andam sa katawhan aron mahingkod diha nila ang kaluwasan: aron ang katawhan ug kanasoran makadiskobre nga ang kaluwasan mahingkod diha nila: aron ang katawhan ug kanasoran makita sa hiniusang kaugmaon ug sa kataposan, moangkon nga dili nila masulbad ang mga suliran kon dili bansayon ang Ebanghelyo ug mga Balaod sa tibuko kinabuhi.

Ang Kristyano nga nakaamgo sa iyang dignidad isip parianong sakop sa katawhan sa Diyos, pinaagi sa gasa ug grasya, dili makapugong sa pagsangyaw sa iyang mga katingalahan (2:9). Ang kahulogan ni sa pagsangyaw. Siya “ang pinili” nga kaliwat, “*katilingban sa kaparian-kaharian*” nga gitawag sa pagsangyaw sa Ebanghelyo. Diha nga ang Simbahan sa Vaticano II naghulagway sa Kristyanos, gikutlo ni (2:9) sa “*Lumen Gentium*”.

• **11.** Dinhi gidapit ta aron masumbanang lumolupyo, mamumuo ug mga kapikas. Kon pasipad-an ta, mahimong ning usa o labaw nga katarongan aron ipakita ang katahom sa kinabuhing Kristyano. Ug nasayop ang nagpasipala nato. Kon ang mga gamhanan magsugod paglu-

maayo. ¹⁵ Buot ang Diyos nga magbuhat mog maayo aron mapahilom ang mga buang nga nagdanghag lang sa pagbiaybiay ninyo. ¹⁶ Pagkinabuhi mo isip mga gawasnon, apan ayawg sulti bahin sa kagawasan nga magpasagad lang. Mga gawasnon mo ug alagad sa Diyos. ¹⁷ Tahora ang tanang tawo. Hingugmaa ang igsoong babaye ug lalaki. Kahadloki ang Diyos ug tahora ang imperador.

¹⁸ Motahod sa agalon ang mga sulu-goon. Dili lang sa mga maayo ug masinaboton, apan sa lisod pod nga sabton. ¹⁹ Makapaabot og balos ang nagsagubang sa wala pangitaang pag-antos tungod ug alang sa Diyos. ²⁰ Unsay balos nga mapaabot sa pagpalatos kon nasayop mo? Kon midawat mog silot sa pagbuhat og maayo, grasya ni atubangan sa Diyos.

²¹ Ang imong tawag: Hinumdomi si Cristo nga nag-antos alang nimo. Gibinlan ka niyag sumbanan aron mosubay ka sa iyang dalan. ²² *Wala siya magbuhat og sayop ug walay lingla sa iyang baba.* ²³ Wala niya basli ang insulto og insulto. Sa pag-antos wala siya manunglo. Karon gibutang niya ang kaugalingon sa kamot sa Diyos nga makataronganong mohukom ug ²⁴ gipas-an ang krus dala ang atong mga sala aron mamatay ta sa sala ug magkinabuhi nga tarong. Kay pinaagi sa

iyang mga samad naayo mo. ²⁵ Daw mga karnero mong nasalaag, apan mibalik sa Pastor ug Magbalantay sa kalag.

Katungdanan sa magtiayon

3 ¹ Sa samang paagi, ang mga asawa magmasinugtanon sa bana. Kon may mosupak sa Pulong, madaog ra sila bisag walay mga pulong, tungod sa batasan sa asawa. ² Igo na kaayo nga makita nila ang maakonhon ug ang dili masaway mong gihimo.

³ Ayawg padani sa bayhong makita sa gawas: urog sa buhok, bulawang kwentas, ug mga sinina. ⁴ Adunay mas malungtaron pa nga mogilaw gikan sa kailadman sa tawo: Ang lumo ug malinawong kinaiya, bibilhon gyod sa mata sa Diyos. ⁵ Ingon ini ang pagpamisti sa mga balaang babaye kaniadto. Misalig sila sa Diyos ug nagmasinugtanon sa bana, ⁶ sama sa pagtahod ni Sara kang Abraham, nga gitawag niyang ginoo. Mga anak mo kon buhaton ninyo ang tarong ug dili mahadlok.

⁷ Sa inyong bahin, pagmatinagdanon mo sa kinabuhi uban sa asawa. Pagmasinaboton sa kasayoran nga mas huyang ang kinaiya sa babaye, ug pareho mong nagsalo sa gasa sa kinabuhi. Kon buhaton ni, motubag ang Diyos gilayon sa inyong pag-ampo.

⁸ Sa kataposan, kinahanglang mag-

tos nato, dili ni mahimong hinungdan sa pag-supak sa mga balaod.

Tan-awa ang komentaryo sa Tito 3:1.

• **3.1** Sa iyang pagpakig-istorya sa mga magtiayon, si Pedro mas gustong mopatin-aw sa kababayan-an. Tungod ba, kay giila niya ang bili sa ilang misyon? O dili ba, kay sa nahibiling pahina sa mga sulat, gihatagan niyag dakong pagtagad ang kalalakin-an, nga sumala sa tradisyon sa mga Judio, nag-okupar sa unang han-ay sa lingkoran sa mga asembleya?

Nganong iya mang gisultihan ang kababayan-an sa pagtahod sa ilang bana? Tungod ba kay mao ni ang gusto sa Ginoo o kay ang Simbahan supak sa kababayan-an ug buot nga magpaubos ang mga babaye? Kining puntoha giisplikar na sa 1 Cor 11:9 ug Ef 5:22. Ang mga apostol naminaw ug nagtudlo sa pamalaod ni Jesus nga naghatag sa kababayan-an sa samang katungod

sa mga lalaki sa kaminyoon. Apan kay nagpuyo man sila sa katilingban nga gidominahan sa mga lalaki, naglisod sila sa paghanduraw o pagdiskobre sa mga bag-ong paagi sa pag-inambitay sa magtiayon.

Hinuon, dili mausab ang sistema nga gidominahan sa mga lalaki sulod sa mubong panahon. Nagsulti siya sa kababayan-an nga naanad sa pagsunodsunod lang... ang uban nakasabot sa kagawasan nga panawagan gikan ni Cristo (Lc 8:1) ang mga nahitabo, nakapaikandalo sa uban ang mga lihog nga gipakita (1 Cor 11:6). Hinumdoman tag makadyot ang kinabug-atang kontra-babaye nga pulong sa Bag-ong Kasabotan sa 1 Cor 14:34-35 ug sa 1 Tim 2:11-12. Sa duha ka dapit, dako ang posibilidad nga kining mga pulonga dili gikan ni Pablo kondili, gidugang sa mga sumusunod.

Gitambagan ni Pedro ang babaye sa pagbuntog sa bana pinaagi sa maayong pamatasan,

kahiusa mong tanan sa hunahuna: pag-inambitay sa mga problema uban sa pagbati sa usag-usa. Pagmanggiluyon ug pagmapaubsanon mo. ⁹ Ayawg basli ang daotan ug daotan ni ang insulto sa laing insulto. Hinunoa, panalangin. Mao ni ang panawagan. Sa ingon, panalanginan ka. ¹⁰ *Kon nangita kag kinabuhi ug gustong makakitag kalipay, ampingi ang dila sa daotan ug ang baba sa pagsultig mga lingla.* ¹¹ *Talikdi ang daotan ug buhat sa maayo. Pangitaa ang kalinaw ug sunda ni.* ¹² *Kay ang mata sa Diyos nagtan-aw sa katarongan; ang dalunggan naminaw sa hangyo. Apan ang Diyos moyam-id sa nagbuhat og daotan.*

Ayawg kahadlok o kahasol

¹³ Kinsay makapasipala nimo kon gihalad ang kaugalingon sa pagbuhat og maayo? ¹⁴ Kon nag-antos ka tungod sa katarong, magmalipayon ka. Ayawg kahadlok sa ilang gikahadlok ni kahasol sama nila. ¹⁵ Dayega si Cristo, ang Ginoo sa inyong kasingkasing. Pag-andam kanunayg tubag kon pangutan-on ka sa hinungdan sa imong paglaom. Apan hatag og yanong tubag uban ang pagtahod. ¹⁶ Pagbaton og limpyong konsensya aron ang nagpasipala nimo maulawan tungod sa tarong ug Kristohanong pagkinabuhi. ¹⁷ Mas maayo pang mag-antos tungod

sa pagbuhat og maayo, kon pagbuot ni sa Diyos, kay sa pagbuhat og sayop.

Pag-antos sama ni Cristo

• ¹⁸ Hinumdomi giunsa pagpakamatay ni Cristo sa makausa ug alang sa tanan tungod sa atong mga sala. Siya, ang tarong, nagpakamatay alang sa dili tarong aron pagdala nato sa Diyos. Namatay siya sama sa mga tawo, apan gibanhaw sa kinabuhi pinaagi sa Espiritu. ¹⁹ Busa, milakaw siya aron pagwali sa mga nabilanggong espiritu, ²⁰ ang kaliwatan nga wala motoo sa Diyos nga sa iyang dakong pailob, mianganangan pagsilot sa kalibotan, samtang si Noe naghimo pa sa arka diin ang gamayng grupo sa walo ka tawo naluwasa sa tubig. ²¹ Tipo sa bunyag nga nakaluwas. Ang maong pamunyang dili lang paglimpyo sa lawas, apan pagpangayo sab sa Diyos nga magkauliy ta pinaagi sa pagkabanhaw ni Cristo Jesus.

²² Misaka siya sa langit sa tuong kamot sa Diyos human mabuntog niya ang anghel, ang galamhan ug ang kadagkoan.

4 • ¹ Nasayod mo nga si Cristo nag-antos sa tawhanong kinabuhi. Busa, andama ang kaugalingon alang ini: Ang nag-antos sa lawas nakalingkawas sa sala. ² Magkinabuhi na siya

inay sa mga pulong, samtang dili sab pasagdan ang hitsura bisag ang tinuod nga kaanyag naa sa kailadman sa kasingkasing.

Ang tambag nga gihatag sa mga bana napadayag samag pasidaan: kinahanglan nga matinagdanon sila ug dili maghinakog; mabination, dili banion.

• 18. Dinhi atong mahinumdoman ang “pagkanaog ni Cristo sa impyerno” nga gihisgotan sa atong Credo: tan-awa sab ang Ef 4:9 ug ang komentaryo sa Mt 27:52.

Si Pedro, sumala sa mga panultihon sa iyang panahon, naghigot sa mga makasasala sa panahon ni Noe. Alang sa mga Judio, sanglitanan sila sa mga iresponsabli ug kulang sa tinuod nga pagtagdag sa kabubut-on sa Diyos. Apan, si Cristo nagluwas sab nila: mianhi siya alang sa tanan.

Tan-awa ang pagtandi sa lunop ug sa bunyag: ang tubig nagbanlas sa daang kalibotan, kina-

buhì sa sala: samtang ang tawo nga moduol ni Cristo makabatong og bag-ong kinabuhi, ug nangingkamot nga makaangkon sa “lunsayng konsensya”.

Namatay siya... (b. 18). Ang tudling nag-ington: “sumala sa karne, kay iyang gidawat ang atong kahimtang nga may kinutoban (kahulogan ni sa Karne alang sa mga Judio).” Giisa siya pinaagi sa Diyosnong kusog. Tan-awa ang susamang kahulogan sa Rom 1:4.

• 4.1 Kay nag-antos si Cristo. (Tan-awa ang Rom 6)

Nahibulong... (b. 4). Tingali dali tang modawat ug mag-apil-apil sa mga kaduhaduhaang kostumbre, ug ang panglihuklihok dili makapukurat sa wala motoo.

Ang Ebanghelyo... (b. 6). Nagpasabot ni sa milabay nga linya 3:18-20 – paagi sa paghisgot sa kahibulongang panagtagbo human sa kama-tayon, nga nahitabo tali ni Jesus ug sa nangama-

nga magsunod sa kabubut-on sa Diyos ug dili sa tawhanong kahilayan. ³Kaniadto nakahatag kag igong panahon pagpuyo sama sa mga pagano: Kina-buhi nga pinasagdan, daotang kaulag, paghuboghubog, tumang pagpatuyang sa tawhanong kahilayan. ⁴Nahibulong sila nganong wala mo ipadpad sa baba sa kadaotan uban nila. Nasayop sila pagsabot ini. ⁵Apan manubag sila, kay andam siya paghukom sa buhi ug sa patay. ⁶Ang Ebanghelyo nawali sa daghang tawo nga karon patay na. Isip mga tawo, nakadawat silag makapatayng hukom. Apan pinaagi sa Espiritu mabuhi sila alang sa Diyos.

⁷Hapit na ang kataposan sa tanang butang. Pagkinabuhi nga maalamon. Paggahig panahon sa kagabhion alang sa pag-ampo. ⁸Labaw sa tanan, higug-maa sa kinasingkasing ang usag usa, kay ang gugma motabon sa daghang sala. ⁹Pasak-a ang matag usa sa inyong balay nga walay bagulbol ¹⁰ug paghatagay sa usag usa sa mga gasa nga nadawat. Ining paagiha mamaayo mong tigdumala sa nagkalainlaing grasya sa Diyos. ¹¹Kon mosulti, isulti ang Pulong sa Diyos. Kon dunay espesyal nga ministeryo, ipakita ni isip gahom sa Diyos, aron himayaon siya pinaagi ni Cristo Jesus sa tanang butang.

Naa niya ang himaya ug gahom hangtod sa kahangtoran. Amen.

Pag-ambit sa pag-antos sa Diyos

• ¹²Pinanggang katawhan, ayawg katingala nga gisulay mo sa kalayo; dili

ni talagsaon. ¹³Hinunoo, angay mong malipay nga makaambit sa mga pag-antos ni Cristo. Sa adlaw nga ang iyang Himaya ipadayag, hingpit pod ang inyong pagmaya. ¹⁴Bulahan mo kon giinsulto sa ngalan ni Cristo. Ang Espiritu sa Himaya mikunsad ninyo. ¹⁵Sa akong hunahuna walay kinahanglang mag-antos tungod sa pagkamamumuno, pagkakawatan, pagkakriminal o pagkahilabtanon sa uban. ¹⁶Apan kon may nag-antos tungod sa pagka-kristyano, ayaw siyag pakaulawa. Hinunoo, pahimayaa siya sa Diyos.

¹⁷Ang panahon sa paghukom mi-abot na ug nagsugod sa balay sa Diyos. Kon ang sinugdan ini makahasol pag-ayo, unsay sangpotan sa wala motoo sa Ebanghelyo? ¹⁸Kon ang tarong igo lang maluwas, unsay mahitabo sa makasala ug sa wala motoo? ¹⁹Busa, kon nag-antos mo sumala sa kabubut-on sa Diyos, isalig ang kaugalingon sa Matinud-anong Magbubuhay, ug pada-yon pagbuhay sa tarong.

Dugang pahimangno

5 • ¹Nakigsulti ko karon sa inyong mga magulang. Magulang sab ko ug saksi sa mga pag-antos ni Cristo. Sa ingon, makaambit unta mo sa ipadayag nga himaya. ²Atimana ang toril nga gisalig kaninyo sa Diyos. Bantayi ni, dili supak sa inyong buot, apan sa dakong kahimuot alang sa Diyos. Dili ingon sa nangitag ganti, apan sa kasingkasing nga manggihatagon. ³Ayawg harihari sa imong gialimahan. Hinuon, paninguhaa nga masumbayan

tay sa nanglabayng katuigan nga giapil pagluwas.

Pagkinabuhi...(b. 7). Ang pag-ampo nagkinahanglan og disiplinadong kinabuhi. Sa pagkatulog sa tingkatulog, ug sa dili pag-usik sa panahon sa mga kalingawan nga makakapoy sa lawas.

• 12. Ang maong mga tudling nagpadayag sa sumada sa labing importanting ideya ining sulata.

Atong hinumdoman nga si Pedro dili makadawat nga ang Kristyano hukman o prisohon tungod sa kaugalingong kasaypanan sa

pagpatay, o pagpangawat, etc. Apan pila ba karon ang “Kristyano” sa ngalan lang, nga naa sa prisohon? Ug pila pa ang gikinahanglang naa dinha?

• 5.1 Sa mosunod nga nagkalainlaing tambag, tan-awa unsay angayng tagdon sa mga obispo ug kaparian.

Sa panglutos, si Pedro nakakita sa lihoc sa yawa nga naningkamot pagluya sa naglaom ni Cristo.

Napamatud-an nga kon mangandam ta alang sa importanting hukom o sa kaugalingon sa pag-alagad ni Cristo, daghang wala paabota nga

ka sa imong toril. ⁴Unya, kon ang Labawng Magbalantay magpakita, purongpurongan ka sa himayang walay paglubad.

⁵Sa samang paagi, patahora ang mga batan-on diha ninyo sa awtoridad sa mga magulang. Kamong tanan, pagmapausanon mo sa pagtagad sa usag usa. Ang Diyos supak sa panghambog, apan mohatag sa iyang grasya sa mapausanon.

⁶Busa, yukbo atubangan sa gahom sa Diyos aron ituboy ka sa gitakdang panahon. ⁷Ibutang kaniya ang tanan mong kabalaka, kay giatiman ka.

⁸Pagmaligdong ug pagmabinantayon, kay ang kaaway, ang panulay, nagsuroysuroy nga daw liyong nagngulob, nangitag tukbonon.

⁹Sukol uban sa kalig-on sa pagtoo. Nasayod mo nga ang atong kaigsonan nga nakatagkatag sa tibuok kalibotan, nag-atubang sa samang pang-

lutos. ¹⁰Ang Diyos nga naghatag sa tanang grasya nagtawag ninyo sa pagambit sa walay kinutobang Himaya ni Cristo. Human sa gamayng pag-antos, dad-on ka sa kahingpitan. Momatuod siya, molig-on ug mopasukad ninyo hangtod sa hangtod. ¹¹Ang himaya ihatag kaniya hangtod sa kahangtoran. Amen.

• ¹²Gihangyo ko si Silvano, kasalingan tang igsoon, sa pagsulat ninyo sa pipila ko ka linya sa pagdasig. Buot kong mopahinumdom ninyo sa kaayo sa Ginoo nga naa gyod ining tanan. Pagpabilin mo ini.

¹³Mga pangumosta gikan sa katinglingan sa Babilonia nga gitigom sa Ginoo, ug gikan sa akong anak, si Marcos.

¹⁴Pangumostaha ang usag usa uban sa mahigalaong paggakos. Ang kalinaw manaa ninyong tanan diha ni Cristo.

babag ang masinati. Ang tawo nga madala kawad-an sa tanan. Kon mohimo siyag pipila ka lakang, ang yawa mosulay pagpakusog sa ataki. Ang maong mga pagsulay natural lang, ug sa pag-atubang ini, magmaabtikon ta sa atong pagtoo.

• 12. ...*mopahinumdom*...(b. 12). Ang maong kaayo, o grasya, nagpasabot sa tanang

plano sa Ginoo alang sa kaluwasan ug sa miabot kanato pinaagi ni Cristo.

Babilonia: Sa pinulongan sa Kristyanos ang unang panahon, nagpasabot sa "dakong syudad", ang sentro sa mga relihiyon nga pagano, sama sa Roma (tan-awa ang Reb 17). Ang Roma dunay katilingban, ang Simbahan, sa panahon sa pagsulat ni Pedro.

2 SULAT NI PEDRO

Kinabag-ohan ni sa tibuok Biblia nga gibanabanang nasulat sa mga tuig 100, ug gipaila nga ikaduhang sulat ni Pedro. Ang tulo ka kapitulo naghisgot sa tulo ka butang nga nagkinahanglan sa pagtagad sa Simbahan adtong panahona:

- ang pag-agumuma sa pagtoo sumala sa gitudlo sa nakasaksi ni Jesus;
- ang pagbatok sa mga “magtutudlo” nga nagtuis sa pagtoo ug sa samang higayon nagumon sa kahilayan;
- ang pagpahayag nganong wala pa mobalik si Cristo.

1 ¹ Si Simon Pedro, alagad ug apostol ni Cristo Jesus, alang sa naba-laan sa atong Diyos ug ni JesuCristo, atong manluluwas, ug sa nakadawat sa pagtoo nga sama kabililhon sa atoa: ² Ang grasya ug kalinaw molukop unta ninyo sa kahibalo sa Diyos ug ni Jesus nga atong Ginoo.

Miambit ta sa diyosnong kinaiya

• ³ Sa diyosnong gahom gihatagan ta niya sa atong gikinahanglan alang sa kinabuhi ug kasantos. Una sa tanan ang kahibalo mahitungod niya nagta-wag nato pinaagi sa kaugalingong Himaya ug Gahom. Pinaagi ini nahata-gan ta sa labing talagsaon ug bililhong panaad. ⁴ Pinaagi nila, nakaambit mo sa diyosnong kinaiya human isalikway ang panikas ug ang daotang mga tinguha ining kalibotana.

⁵ Busa, paningkamot inubanag da-kong pagtapat. Dungagi ang pagtoo uban sa kusog; ⁶ ang kusog uban sa kahibalo; ang kahibalo uban sa kasa-rang; ang kasarang uban sa kamaka-nunayon; ang kamakanunayon uban sa kasantos; ⁷ ang kasantos uban sa inigsoong gugma, ug ang inigsoong gugma uban sa kamanggihatagon. ⁸ Kon nakabaton mo ining tanang bahandi nga daw nagpuno ninyo, dili mo mawalay pulos ug kadasig. Maka-gamot mo sa kahibalo ni Cristo Jesus, atong Ginoo. ⁹ Ang wala makahibalo ini, buta ug mubog panan-aw. Nalim-tan ang paglimpyo niya sa daang kasal-anan.

¹⁰ Busa, kaigsoonan, dungagi ang paninguha sa pagtubag sa tawag sa Diyos nga mipili ninyo. Kon buhaton ni, dili mo masukamod. ¹¹ Gawas pa, sa

• **1.3** Ang Kristyanos nga natintal sa pagba-leg wala sa pagtoo gisultihan ining duha ka butang:
– ang tawag sa Diyos dakong gasa nga dili masabtan.
– Dili paigo nga gitawag ta sa pagtoo: pama-tud-an nato ang maong pagpili pinaagi sa tinuod ug balaang kinabuhi nga nag-andam nato pagsulod sa langit.

...*diyosnong gahom*...(b. 3). Sa mubong pagkasulti, kining parapoha nagpakita sa kahibulungan sa Kristohanong paglaom: ... *naka-ambit mo*... Gitawag ta sa pag-ambit sa Iyang pagkaDiyos. Alang sa natuhop na sa kaayo sa Ginoo, tingali usa ni sa *labing talagsaon ug bililhong panaad*, labaw sa tanang kadaogan sa tibuok kawanangan, o sa bisag unsang kalam-posan ining kinabuhia. Diha nga ang unang

tumang kaaghop pasudlon mo sa walay kataposang gingharian sa atong Ginoo ug Manluluwas, si Cristo Jesus.

¹² Busa, pahinumdoman tamo kanunay ining mga butanga, bisag nahibalo na mo ug nagpabiling lig-on sa kama-tuoran nga inyong gihuptan. ¹³ Angayan kaayo nga samtang nagpuyo pa ko sa tolda ining lawasa, mapahinumdoman tamo. ¹⁴ Nasayod ko nga hiposon tingale ang akong tolda sa dili madugay, sumala sa gipakita kanako sa atong Ginoo, si Cristo Jesus. ¹⁵ Maningkamot hinuon ko pagpahinumdom ninyo kanunay ining tanan human sa akong pagbiya.

Ang sukaranan sa pagtoo

¹⁶ Sa tinud-anay, ang among gitudlo ninyo mahitungod sa gahom ug sa pagbalik ni JesuCristo atong Ginoo wala kuhaa sa mga minaomaong sugilanon o sa mga hinan-ayng teyoriya. Mga saksi ta sa iyang kahalangdon, ¹⁷ pagkadawat niya sa himaya ug dungog gikan sa Diyos nga Amahan. Gikan sa tahom nga Himaya, miabot niya ang talagsaon kaayong mga pulong: “Kini ang pinangga kong Anak. Pinili ko siya.” ¹⁸ Nakadungog ta sa maong tingog gikan sa langit dihang mikuyog ta niya sa bukid nga balaan.

¹⁹ Busa, lig-ona ang atong pagtoo sa mensahe sa mga propeta. Angayan nga inyo silang tan-awon isip suga nga

naglamdag sa ngitngit nga dapit hangtod sa pag-abot sa banagbanag; sa pagsidlak sa Bitoon sa kabuntagan sa inyong kasingkasing. ²⁰ Hibaloi ni: Walay panagna sa Kasulatan nga itugyan sa kinaugalingong paghubad. ²¹ Kay walay panagna nga gikan sa tawhanong hukom. Mga tawo sa Diyos nga gilamdagan sa Espiritu Santo ang misulti.

Mini nga magtutudlo

2 ¹ Sama nga dunay mga mining propeta taliwala sa katawhan sa Israel, taliwala ninyo naa poy mga mining magtutudlo. Magpasulod silag makadaot nga mga sekta. Pinaagi sa paglimod sa Magtutudlo nga nagluwas nila, nagdala sila sa ilang kaugalingon ug kalit nga kapildihan. ² Bisan pa ana, daghan ang moawat sa ilang mga bisyo. Tungod nila ang dalan sa kama-tuoran mawad-ag maayong ngalan. ³ Pahimuslan mo nila ginamit ang malinglahong mga pulong tungod sa kwarta. Apan ang pagkalaglag nila nagsugod na. Ang pagkagun-ob nagpaabot nila.

⁴ Sa pagkatinuod, wala pasayloa sa Diyos ang mga Anghel nga nakasala. Gibalhog sila sa impyerno, gipriso sa ngiob nga lungag ug gibilin didto hangtod sa Adlaw sa Hukom. ⁵ Wala pod niya pasayloa ang karaang kalibotan diha nga gipabuhagay niya ang nagbul-og

Kristyanos nagsangyaw sa pagtoo nga mabanhaw sila aron pag-ambit sa himaya sa Diyos, ang mga pilosopong pagano naiskandalo sa pag-ingon: “kinsay nakahimo ninyong mapagarbohon nga nagpatoo nga maabot ninyo ang Diyos?”

...*wala kuhaa...*(b. 16). Ang pagtoo wala magsukad sa mga rason ug kahibalo. Nagtoo ta sumala sa nakita sa aspetoles ug sa pulong sa mga propeta. Ang kataposang linya tataw nga naghigot sa makita sa Biblia: *Kay walay panagna...* (b. 21). Wala ni magpasabot nga ang Espiritu Santo nagdikta sa mga libro o nga nagpadayag sa tanang magsusulat sa mga libro; nag-ingon lang siya – nagdasig nila sa pagsulat. Busa, ang matag magsusulat naggamit sa kaugalingong estilo ug sumala sa nabatasan sa ilang panahon, unsay giila nga maayong sulaton. Ang matag magsusulat nakaamgo nga nagpadayag siya sa pagtoo sa iyang katawhan,

apan wala magpasabot nga gikinahanglan ang pagkaamgo nga nagsunod siya sa Espiritu Santo.

Busa, ang Biblia buhat sa Espiritu Santo ug sa mga tawhanong magsusulat sa samang higayon. Walay panagna sa Kasulatan nga kahaatagan sa kinaugalingong hubad (b. 20). Tinuod nga ang matag usa, sumala sa kahibalo ug pagtoo, makasabot sa mga tudling. Apan ang mensahe mao ang kinatibuk-an. Kon mosulay ta pagpahaom sa gipanulti aron pagtan-aw sa mga mahinungdanong linya o pagdiskobre sa diwa sa Biblia, diha lang nga ang Simbahan ug ang nahiusa ini makapamalandong.

...*Bitoon sa kabuntagon...*(b. 19), si Cristo (Tan-awa ang Reb 22:16).

• **2.1** Ang maong kapitulo nga nagtumong sa mga mining magtutudlo makita sab sa hulga sa sulat ni Judas.

nga tubig sa kalibotan sa daotang mga tawo. Si Noe lang ang gipanalipdan, ang ikawalong propeta nga nagwalig kata-rong. ⁶ Gilaglag sab sa Diyos ang mga syudad sa Sodoma ug Gomorra ug gitun-as daw abo aron pagpasidaan sa mga daotan sa umaabot nga hitabo. ⁷ Apan giluwat si Lot, maayong tawo nga gisakit tungod sa dili kapugngang gi-himo sa bisyosong mga tawo. ⁸ Tarong si Lot nga nagpuyo taliwala nila, nag-antos matag adlaw sa kaayo sa kasing-kasing, kay nakita ug nadungog man niya ang ilang mga krimen.

⁹ Ang Diyos nahibalog unsaon pag-lingkaw sa mga pagsulay sa nag-alagad niya ug nagbantay sa mga daotan aron silotan sa pag-abot sa Adlaw sa Hukom. ¹⁰ Iya ning buhaton labi na gyod sa katawhan nga misu-nod sa daotang mga pangandoy sa kinaiya. Gitamay nila ang kahalangdon sa Diyos. Mapagarbohon ug ma-hagiton sila ug dili mahadlok pag-insulto sa mga Espiritu nga nahagba. ¹¹ Apan ang mga Anghel nga labawg kusog ug gahom dili motugot sa pag-pasangil ug pagsumbong nila atuba-nga sa Diyos.

¹² Gibutangbutangan nila ang dili ma-sabtan. Sama sila sa walay salabotang mananap nga matawo aron dakpon ug patyon. ¹³ Antoson nila ang balos sa ilang kadaotan. Nagpahimulos sila sa luma-labayng kalipay. Hilas sila ug bisyosong mga tawo. Ikalipay nila ang paglimbong nimo inig-ambit nila sa inigsoon mong salusalalo. ¹⁴ Dili sila makatan-aw sa ba-baye sa walay pagpaninguha niya; dili kapuyon sa pagpakasala ug pagtintal sa hayupang nga mga kalag. Puno sila sa kahakog-tinunglo.

¹⁵ Gitalikdan nila ang tarong nga

dalan ug misunod ni Balaam, anak ni Beor, nga nagaid sa nakuha sa sayop nga binuhatan. ¹⁶ Apan gibadlong siya tungod sa iyang sala: Ang asno niyang bayi misugod og sulti daw tawo. Gipahunong niya ang propeta sa binuang. ¹⁷ Kining mga tawhana daw mga tinub-dang walay tubig, mga panganod nga giabog sa bagyo nga kusog kaayong miirog paingon sa labing itom nga kangitngit.

¹⁸ Uban sa hinambog ug haw-ang nga mga diskurso, gidasig nila ang pamiga ug hugawng tinguha sa kasing-kasing. Makadaldal sila sa bag-o pa lang nga nakalingkaw sa kaugalingon sa kasagarang mga sayop.

¹⁹ Nanaad silag kagawasan nga ulipon man unta sila sa kadaotan. Ang taga taga ulipon sa nagmando niya. ²⁰ Tinuod nga human makalingkaw sa kalibotanong mga bisyo pinaagi sa kasayoran sa Ginoo ug Manluluwas nga si Cristo Jesus, mibalik sila adtong mga bisyoha ug mitugang ini sa ilang kaugalingon. Ang kahimtang karon mas grabi pa kay sa una. ²¹ Mas maayo unta nga wala na sila mahibalo sa dalan paingon sa kabalaan. Kay human mahibalo gitalikdan nila ang sagra-dong pagtulon-an nga gitudlo kanila. ²² Sa ilang bahin, mapuslanon ni: “Ang iro mobalik sa kaugalingong suka,” ug: “Bag-o pa ganing nadigo ang baboy, naglunang na pod.”

Ikaduhang pag-abot ni Cristo

3 ¹ Mga minahal, ikaduha ning sulat alang ninyo. Sa duha, pareho ang akong tuyo: ang pagpahinumdom sa maayong pagtulon-an. ² Ayawg kalimot sa mga pulong sa balaang mga propeta, sa pagtulon-an sa atong Gi-

• **3.1** Ang duha ka kaliwat sa Kristyanos naghulat sa pagbalik ni Jesus: ang maong pag-laom nakadasig sa pagmatinud-anon sa ilang pagtoo. Karon, ang mga mining magtutudlo nakibatok tungod sa adlaw adlawng kasinatian sa mga pulong sa mga propeta (ilabi na ang mga “propeta” sa Simbahan nga nagsangyaw sa umaabot nga kataposan). Nakiglantogi sila ug

daghan ang duhaduha, dungan ang pag-ingon nga ang mga pangulo sa pagtoo, ang mga saksi ni Cristo, nangamatay na ug nagpadayon ang tanan sama sa naandan.

Duha ang tubag. Sa usa ka bahin, ang Diyos wala magsukod sa panahon sama sa atong gibuhat. Makasulti siya bahin sa usa ka butang nga hapit na moabot, apan dili dayon moabot.

noo ug Manluluwas, ingon man sa nabati ninyo sa mga apostol.

³Una sa tanan, hinumdomi nga sa kataposang mga adlaw ang tigbiaybiay magpakita. Ang pagbiaybiay nila nag-silbi sa daotang tinguha. ⁴Miingon sila: “Unsay nahitabo sa gisaad nga pag-abot? Sukad nga nangamatay ang atong ginikanan, ang tanang butang nagpadayon sama kaniadto, sa pagbuhat pa sa kalibotan.” ⁵Sa pagkatinuod, wala nila dawata nga sa sinugdan unang gibuhat ang kalangitan. Ang yuta migawas sa tubig. Gihatagan nig porma sa Pulong sa Diyos. ⁶Sa samang Pulong sa Diyos, kining kalibotana nalaglag sa baha. ⁷Sa maong paagi, ang Pulong sa Diyos nag-amping sa langit ug yuta nga nia karon, apan unya, sunogon sa kalayo. Gitipigan ni alang sa Adlaw sa Hukom kanus-a ang wala motoo sa Diyos dugmokon. ⁸Mga igsoon, ayawg kalimot, nga uban sa Ginoo, ang usa ka adlaw sama ra sa usa ka libo ka tuig ug ang usa ka libo ka tuig sama ra sa usa ka adlaw. ⁹Ang Ginoo dili maglangan sa pagtuman sa saad, bisag maghisgot ang uban og kalangan. Busa, gihatagan mog panahon, kay dili siya buot nga may mawagtang. Hinunoo, nga ang tanan makakab-ot sa kausaban. ¹⁰Ang Adlaw sa Ginoo moabot sama sa kawatan. Unya, ang kalangitan matunaw uban sa tumang kagahob. Tunawon sa kalayo ang tanan. Ang yuta ug ang naa ni maugdaw.

¹¹Kay mahanaw man ang tanang butang, kinahanglan nga balaan ug makidiyosnon ang inyong pagkinabuhi, ¹²samtang nagpaabot mo sa Adlaw sa Diyos ug nangandoy sa iyang pagbalik. Sa maong adlaw tunawon ang langit sa kalayo ug matunaw ang naa sa kalibotan tungod sa kainit. ¹³Magpaabot ta sa bag-ong langit ug sa bag-ong yuta diin magmando ang hustisya sumala sa gisaad sa Diyos.

¹⁴Busa, pinangga kong mga igsoon, samtang naghulat mong mapaaboton, paningkamoti nga makita mo sa Diyos nga walay mansa o sayop, nagpuyo sa kalinaw. ¹⁵Isipa nga ang pailob sa Diyos alang sa atong kaluwasan, sumala sa gisulat sa hinigugma tang igsoon nga si Pablo sa kaalam nga gihtag kaniya. ¹⁶Gihisgotan kining mga butanga sa tanan niyang sulat. May pipila hinuon ka punto nga lisod sabton. Ang mga ignoranti ug dili hingkod sa pagtoo, motuis ini sama sa gibuhat nila sa ubang kasulatan. Kini ra sab ang nagdalag kapildihan.

¹⁷Busa, mga minahal, sanglit daan na mong gipasidan-an, pagbantay. Basig ang nahisalaag manglimbong ninyo. Daldalon mo aron masukamod, ug sa kataposan, mapukan. ¹⁸Tubo sa grasya ug kahibalo sa atong Ginoo ug Manluluwas, si Cristo Jesus: Kaniya ang himaya, karon ug hangtod sa adlaw nga walay kataposan. Amen.

Sa laing bahin, kon sama ni kataas nga panahon, wala magpasabot nga mobalik ta sa bale wala nga kinabuhi kondili, pahimuslan ta ang kaluoy sa Diyos nga naghatag nato sa panahon sa tiunayng pagbag-o, ug panahon alang sa uban, tungod sa mga maayo tang buhat ug pag-ampo.

Karong panahona, daghan ang nagtoo nga si Cristo dili dayon mobalik aron paghukom sa kalibotan. Sa pagkatinuod, wala ta masayod pila na lang ang nahibiling panahon aron pagpalam-

bo sa kalibotan. Kinahanglanon kanunay ang katarong.

Ang parapo nga naghigot ni Pablo nagpakita nga sa maong panahon, ang mga sulat ni Pablo dunay awtoridad sa simbahan, sama sa mga daang libro, o sa Ebanghelyo, ug sa “ubang Kasulatan”. Ang Simbahan nagpakita sab og pagtagad sa mga sayop nga hubad sa katawhan sa mga linya nga wala kaayo maklaro ang pagpadayag ni Pablo mismo.